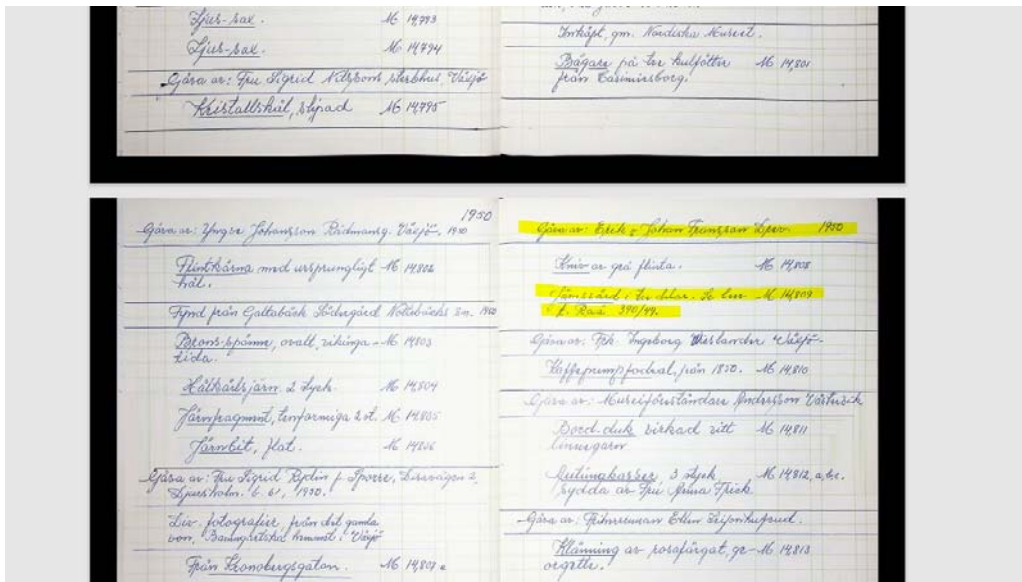

Utredning om svärden M 14809, M 68005 och M 67628

I huvudboken (Fig. 1) beskrivs M 14809 som ett järnsvärd i tre delar (Fig. 2). Det har givits till museet år 1950 av Erik och Johan Fransson i Drev. Vid samma tillfälle ska också en grå flintkniv ha givits som fått nummer M 14808. I huvudboken finns också en hänvisning till ett brev med dnr 390/49 från Smålands museum till riksantikvarieämbetet.

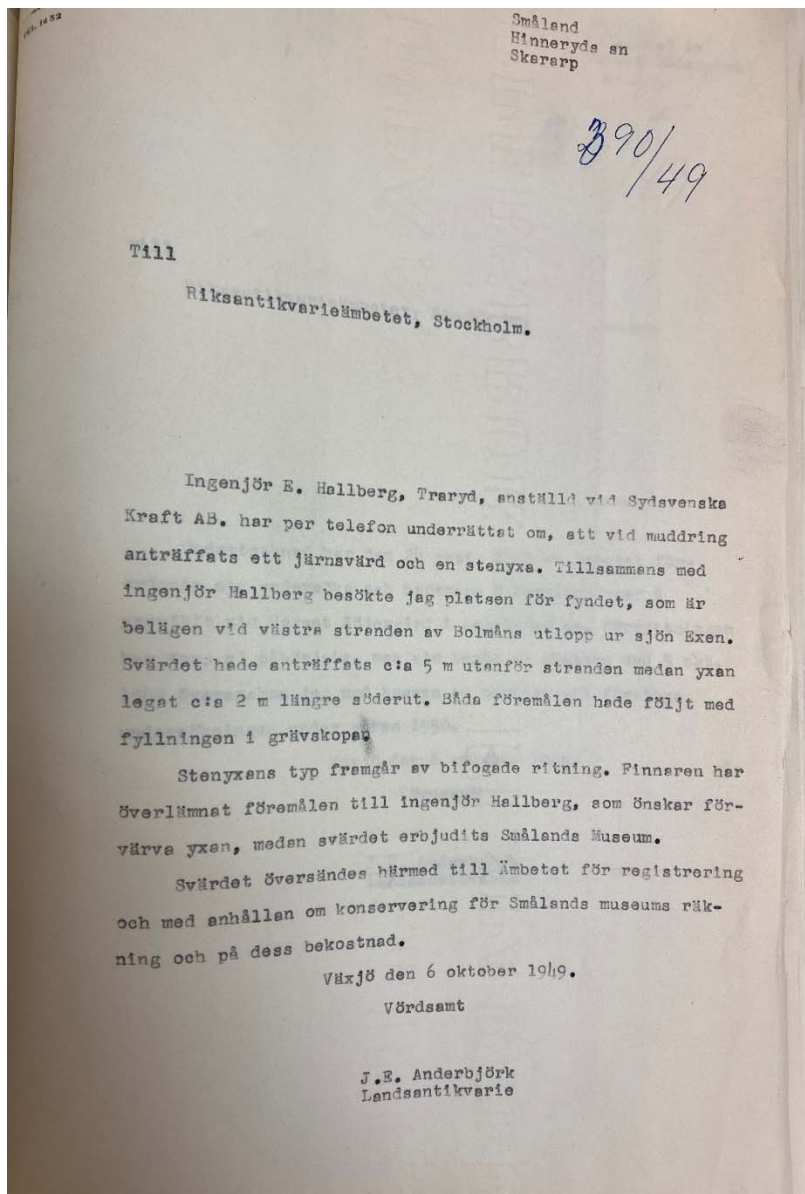

Figur 1. Utsnitt ur Smålands museum huvudbok.

Figur 2 M 14809 som är ett svärdsfragment i två delar.

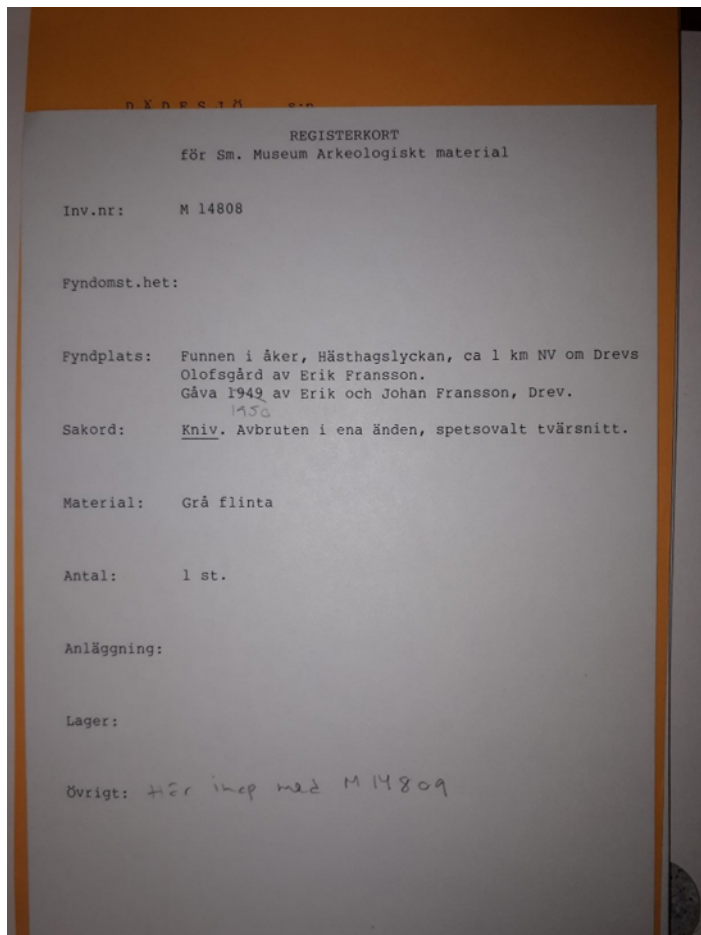
I brevet beskriver J-E. Anderbjörk hur ingenjör E. Hallberg mottagit ett svärd och en stenyxa i samband med muddring vid västra stranden av Bolmåns utlopp ur sjön Exen. Yxan behåller Hallberg, men svärdet lämnas till RAÄ för registrering och en önskan om konservering. Fyndet registreras som RAÄ 174:1 i Hinneryd socken. I brevet har vi alltså en E. Hallberg som kontaktperson för Smålands museum och svärdet har framkommit i närheten av en stenyxa som Hallberg önskar behålla. När sedan svärdsfyndet registreras i Smålands museums huvudbok år 1950 är det bröderna Erik och Johan Fransson i Drev som är givare. Svärdet skänks också tillsammans med en kniv av grå flinta som får nummer M 14808.

Figur 3 visar brevet med SM dnr 390/49 som skickats av Jan-Erik Anderbjörk till Riksentikvarieämbetet.

På Smålands museums registerkort för flintkniven M 14808 (Se fig. 4) framgår att föremålet har hittats i en åker kallad Hästhagslyckan, ca 1 km NV om Drevs Olofsgård. Det framgår också att flintkniven sammanhör med svärdet M 14809 genom gåvan. Varför det sammanhör med flintkniven är INTE klarlagt, men antagligen är det bara genom själva gåvan som de sammanhör. M 14808 och M 14809 har alltså ingen gemensam fyndplats. Varför M 14809 kopplas till bröderna i Drev och inte till

ingenjör Hallberg är också oklart. Möjligen kan någon av bröderna ha varit den *finnare* av föremålen som nämns i brevet.

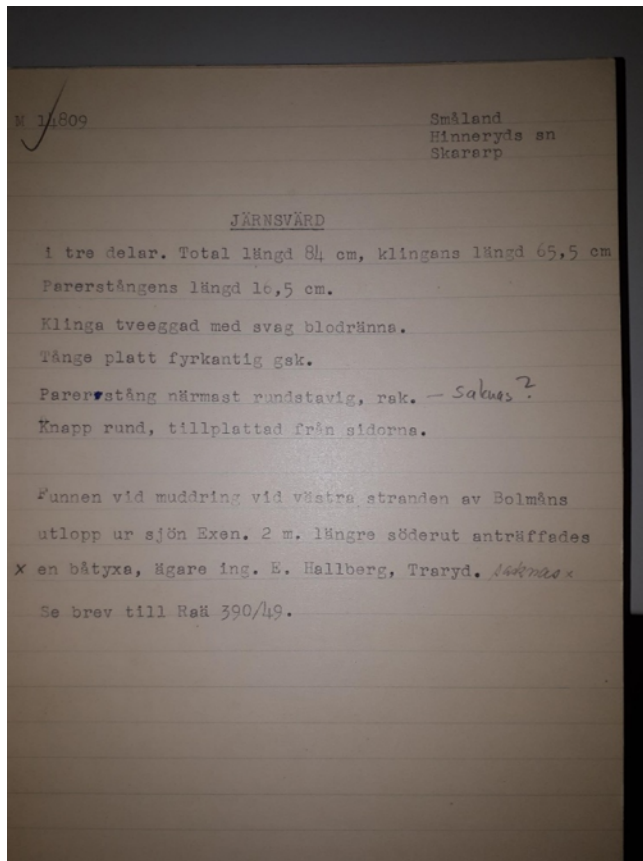
Figur 4 visar Smålands museums registerkort för flintkniven M 14808.

Det finns ett svärd i den arkeologiska samlingen, som visserligen bara består av två delar, men vars ena del som är märkt M 14809. Av någon anledning stod det år 2022 placerat bland fynden från Bolmsö socken, men det kan räknas som ett misstag. Lätt åtgärdat.

När det kommer till registerkortet för svärdet M 14809 börjar det bli mer förvirrat (Se fig. 5). På registerkortet för M 14809 beskrivs fyndplatsen för svärdet. Det skall, precis som brevet med dnr 390/49 beskriver, ha påträffats vid muddring intill västra stranden av Bolmåns utlopp från sjön Exen och alltså inte Hästhagslyckan i Drev socken. Beskrivningen av fyndplatsen till sjön Exens utlopp i Bolmån är sannolikt gjord på grund av hänvisningen till brevet 390/49 från Smålands museum till RAÄ, som fanns redan i huvudboken. När man tittar på brevet från Anderbjörk till Riksantikvarieämbetet blir det klart att han har varit på platsen där Exensvärdet och yxan hittades och det är inte otroligt att han sett svärdet. Det verkar alltså klarlagt att M 14809 verkligen är det svärd som hittades i Bolmån år 1949, men hur det kom att kopplas ihop med gåvan från bröderna i Drev är inte klarlagt. I Fornsök finns ett lösfynd i form av ett svärd registrerat som RAÄ 174:1 i Hinneryd socken och där hänvisas till svärdet M 14809.

I registerkortet för svärdet M 14809 beskrivs svärdet återigen som tre delar, men nu beskrivs det mer i detalj och med mått. En tveeggad klinga med svag blodränna. Tånge platt fyrkantig gsk

(genomskäring). Parerstång närmast rundstavig, rak. (sedan har någon skrivit: *saknas?* med blyerts). Knapp rund, tillplattad på sidorna. Denna beskrivning stämmer vid första anblick inte alls med svärdet M 14809, men delar av svärdet kan naturligtvis ha rostet sönder och slängts eller bara förkommit.

Figur 5 visar Smålands museums registerkort för M 14809.

Vid lite eftersökningar i det arkeologiska magasinet hittades övre delen av ett svärd i en låda som enbart var märkt JÄRN och där alla fynden hade okänd härkomst. Svärdsfragmentet var i ett dåligt skick, men utgjordes av den övre delen av en klinga med en svag blodränna (fig. 6).

Figur 6 visar ett foto av svärdsfragmentet M 68005, som sannolikt hör samman med svärdsfragmentet M 14809.

Klingan övergick i en platt tånge med som avslutades i en rund svärdsnapp som var tillplattad på två sidor. Beskrivningen stämmer väl in på beskrivningen av M 14809 och den runda parerstången saknas fortfarande. Om man lägger samman de två delarna av svärdet M 14809 och den nyfunna delen som fått M-nummer 68005, stämmer beskrivningen av svärdets totala längd, 84 cm. Eftersom svärdets delar kommit ifrån varandra vid något tillfälle, kan man naturligtvis inte vara helt säker på att M 68005 är den saknade delen till M 14809. Det skulle i så fall krävas någon form av analyser av svärds klingan. Samstämmigheten är dock så pass stor att de båda M-numren, med viss reservation, kan kopplas samman i föremålsdatabasen Primus.

Exensvärdet

I Smålands museum finns ytterligare ett svärd som hittats i Bolmåns utlopp från sjön Exen (Fig. 7). Detta svärd som allmänt kallas för Exensvärdet (M 67628), framkom i samband med ålfiske år 1986 och det bedömdes vara ett mycket väl bevarat svärd från 1300-talet. På svärdets klinga satt även en svärds skida av trä med ett omgivande läderhölje. Hela svärdet konserverades och sändes sedan tillbaka till Smålands museum. Exensvärdet har, trots skillnader i bevarandet, uppenbara likheter med M 14809 och markägaren som lämnade M 67628 har prickat in en nästan identisk fyndplats som för M 14809. Exensvärdet har dock aldrig kommit att registreras in som lösfynd och finns i dagsläget därför inte i Riksantikvarieämbetets fornlämningsdatabas *Fornsök*.

Figur 7 visar ett foto av det så kallade Exensvärdet som hittades strax intill svärdet M 14809 år 1986.